

сприятлива корпоративна культура. І завжди потрібно пам'ятати, що на даний момент головна цінність будь-якого підприємства – кадровий склад, який здатний як підвищити ефективність його роботи, так і знищити організацію в цілому.

Список використаних джерел:

1. Смирнова І. І., Сімаков К. І. Інноваційні технології управління персоналом на підприємстві. *Вісник економічної науки України*. 2018. № 2 (35). С. 154-157. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/150570/26-Smyrnova.pdf?sequence=1>.
2. Щербак В.Г., Ямбуренко В.В. Інновації в управлінні персоналом. *Матеріали II Всеукраїнської наукової інтернет-конференції «Освітньо-інноваційна інтерактивна платформа «Підприємницькі ініціативи»*: 7 грудня 2017 р. Київ: КНУТД, 2017. С. 351-356. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/9950/1/OIP2017_P351-356.pdf.

Музиченко М.В., канд. екон. наук
Державний біотехнологічний університет, Україна

Залежність Німеччини від російського газу: передумови та шляхи подолання

У 1970 році Радянський Союз та Федеративна Республіка Німеччина уклали контракт «Газ-труби», згідно з умовами якого Німеччина забезпечила постачання до СРСР труб великого діаметру в рахунок оплати за природний газ із західносибірських родовищ. Контракт отримав назву «угода століття», оскільки він став найбільшим не лише в історії радянсько-німецьких відносин, а й у радянсько-європейських торгівельних відносинах.

Згідно з контрактом, Радянський Союз у двадцятирічний термін, починаючи з 1973 року, мав спрямувати до Федеративної Республіки Німеччини 52,5 млрд кубічних метрів блакитного палива, і отримати 1.2 млн тон сталевих труб великого діаметру. Фінансову частину контракту забезпечували Зовнішторгеконбанк СРСР та консорціум західноєвропейських кредитних установ на чолі з Deutsche Bank, яким була відкрита кредитна лінія на загальну суму 1,2 млрд німецьких марок з терміном погашення 30 вересня 1982 року [1].

Вже через рік укладений контракт було переглянуто: обсяги газу збільшено до 120 млрд кубічних метрів в обмін на 2,4 млн тон труб. Фактично, поставки природного газу до Німеччини було розпочато у 1973 році. На сьогодні загальний обсяг отриманого Німеччиною російського газу становить понад 1 трлн кубічних метрів. Саме завдяки вищевказаному контракту були побудовані газогони, які до останнього часу забезпечують постачання російського газу до Європи: Оренбург-Західний кордон (1979 рік), Уренгой – Помари – Ужгород (1983 рік), Ямбург-Західний кордон (1986 рік). На даний час країни Євросоюзу споживають близько 40% російського газу. Німеччина є лідером Євросоюзу із споживання природного газу, у т.ч. російського.

Якщо на початку 70-х років минулого століття країна майже повністю була забезпечена газом власного видобутку, то на даний час на 95% залежна від імпорту, при цьому доля російського газу становить близько 50%. Обсяги власного видобутку за останні десять років зменшилися майже вдвічі.

У 2011 році Німеччиною на законодавчому рівні прийнято рішення щодо відмови від виробництва ядерної енергії. У країні експлуатувались 37 атомних станцій, з яких на даний час залишилось лише три, їх експлуатація має завершитися у поточному році. При цьому енергоблоки цих станцій виробляють понад 10% електричної енергії країни. Відмова від виробництва ядерної енергії стрімко підвищила попит на природний газ. Як наслідок, Німеччина щорічно імпортує близько 60 млрд кубічних метрів російського газу, споживачами якого є промисловість, сільське господарство, приватні домоволодіння.

Яким же чином країна з найпотужнішою європейською економікою намагається подолати залежність від російського газу.

У вересні 2022 року уряд Німеччини прийняв рішення про націоналізацію найбільшого німецького імпортера російського газу - компанії Uniper, що може стати однією з наймасштабніших націоналізацій в історії країни. Компанія не лише імпортує газ, а й є власником газових, вугільних та гідроелектростанцій. До складу зовнішніх активів компанії входить російська компанія «Юніпро», яка володіє п'ятьма крупними тепловими електростанціями. Прийняте 21 вересня 2022 року рішення про передачу 98,5% акцій Uniper у власність держави сприятиме стабілізації газопостачання в умовах гострої енергетичної кризи на початку опалювального сезону [2]. З метою оперативної націоналізації німецької філії російської державної компанії «Газпром» – Gazprom Germania, яка з початком війни в Україні перейменована в Securing Energy for Europe GmbH (SEFE) та знаходиться під наглядом Федерального агентства з мереж (Bundesnetzagentur), урядом Німеччини створено холдинг Securing Energy for Europe Holding GmbH (SEEHG) [3].

Найбільший німецький виробник електричної енергії RWE AG, який має намір відмовитися від російського газу, уклав угоду з американською компанією Sempra Energy про наміри щодо закупівлі скрапленого природного газу (СПГ) з проекту «Порт-Артур». Умови угоди передбачають підписання остаточного 15-ти річного контракту щодо закупівлі 2,25 млн тон СПГ на рік [4].

Прискореними темпами створюється інфраструктура імпорту скрапленого природного газу. Якщо на початок 2022 року Німеччина не мала жодного терміналу з приймання та регазифікації СПГ, на 2022-2023 роки заплановано введення в експлуатацію 6-ти мобільних СПГ-терміналів-регазифікаційних судів (Floating Storage and Regasification Units, FSRU). Потужність кожного FSRU складає в середньому 5 млрд кубічних метрів газу на рік, тобто при їх повному завантаженні Німеччина зможе отримати щорічно близько 30 млрд кубічних метрів газу [5]. Північний глибоководний порт Вільгельмсхафен стане першим містом Німеччини, що прийматиме СПГ взимку 2022/2023 років.

За наслідками візиту канцлера Німеччини Олафа Шольца до країн Перської затоки у вересні 2022 року, німецька компанія RWE AG уклала контракт з нафтогазовою компанією емірату Абу-Дабі Abu Dhabi National Oil Company

(ADNOC) про постачання скрапленого природного газу. Перша партія СПГ в обсязі 137 тис кубічних метрів надійде до Німеччини вже у грудні 2022 року [6].

З метою зниження частки газу в енергобалансі, німецький уряд надасть комунальним підприємствам повноваження розширювати використання вугільних електростанцій. Планується запровадження системи аукціонів, яка спонукатиме промисловість до зниження споживання газу [7].

У 2024 році Німеччина має намір повністю відмовитися від російського газу завдяки норвезькому та нідерландському газу, імпорту СПГ з країн Перської затоки та США, жорстким заходам економії енергії.

Список використаних джерел:

1. «Сделка века»: почему Европа стала зависть от советского газа и нефти. URL: <https://aqqator.az/ru/ekonomika/288076>; 2. Націоналізація Uniper: за газ для німців заплатить влада. URL: <https://www.dw.com/uk/nacionalizacia-uniper-za-zabezpecenna-nimciv-gazom-zaplatit-vlada/a-63200986>; 3. Verstaatlichung von Gazprom Germania weiter vorbereitet als gedacht. URL: <https://www.welt.de/wirtschaft/article240712319/Gazprom-Germania-Bundesregierung-hat-Verstaatlichung-per-Holdinggesellschaft-vorbereitet.html>; 4. RWE Supply & Trading and Sempra Infrastructure sign Heads of Agreement on LNG supply from the US. URL: <https://www.rwe.com/en/press/rwe-supply-and-trading/2022-05-25-rwe-supply-trading-and-sempra-infrastructure-sign-heads-of-agreement-on-lng-supply-from-the-us>; 5. СПГ-терминалы в Германии: теперь их будет уже шесть. URL: <https://www.dw.com/ru/spgterminaly-v-germanii-teper-ih-budet-uzе-sest/a-63005855>; 6. Die gesuchte Seite ist leider nicht verfügbar. URL: <https://www.tagesschau.de/ausland/asien/sholz-vae-fluessiggas-101.html>; 7. Germany Steps Up Measures to Conserve Gas as Russia Slows Supply to Europe. URL: <https://www.wsj.com/articles/germany-steps-up-measures-to-conserve-gas-as-russia-slows-supply-to-europe-11655642717>

Онищенко О.С., здобувачка вищої освіти ступеня доктора філософії*
Дерев'янюк О.М., здобувач вищої освіти ступеня бакалавр
Державний біотехнологічний університет, Україна

Інвестиції в людський капітал як фактор економічного зростання
АПК

Актуальність теми людського капіталу, і, зокрема, інвестицій в людський капітал не викликає сумнівів і є дуже важливою, особливо в сучасних умовах. Людський ресурс є одним з найважливіших, у тому числі і в АПК.

Людський капітал – це сформований і здобутий за певний час набір знань, умінь, характеристик, який дуже впливає на продуктивність праці, а отже, й на дохід підприємства [1].

* Науковий керівник – Л.В. Шелудько, канд. екон. наук, доцент